

32

AAN:

De Heer Hoofddirecteur van de
Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
Stadhoudersplantsoen 7,
's - G r a v e n h a g e .-

windkorenmolen
"Aeolus" te Farmsum.

Groningen, 21 januari 1963.

Naar aanleiding van een desbetreffend telefonisch verzoek doe ik u bijgaand twee tekeningen toekomen van het plan tot restauratie van de windkorenmolen "Aeolus" te Farmsum bij Delfzijl. Dit plan houdt tevens een verbouw tot theehuis in.

Deze tekeningen geven allerm minst weer hoe mettertijd de molen er uit zal zien. In onze brief van 19 november 1962 nr. 16 zetten wij u reeds uiteen hoe deze commissie en ook het gemeentebestuur van Delfzijl wijziging van het aanvankelijke plan voorstaan. Op dit punt is medewerking van de eigenaar verzekerd.

Helaas kunnen wij u thans nog niet een herzien ontwerp doen toekomen. De eigenaar geeft er de voorkeur aan verder strekkende opdrachten pas te verstrekken, nadat ook de rijkssubsidie is toegezegd.

Het gemeentebestuur en het provinciaal bestuur hebben inmiddels subsidie toegekend.-

De secretaris,

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

Aan: Mevrouw L. van der Veen-Dijk
Venjelaan 3
Delfzijl

Uw brief

14 augustus 1962

Onderwerp korenmolen te Farmsum.

Kenmerk

O.o.K.No. 91119

Gebouw en toestel*

'S-GRAVENHAGE

22 maart 1963

Naar aanleiding van bovenvermelde brief deel ik U mede, dat ik tegen de daarbij overgelegde plannen voor de verbouwing en de toekomstige exploitatie als theehuis-restaurant van de korenmolen te Farmsum overwegende bezwaren heb. Door het uitbreken van het inwendige mechanisme en het aanbrengen van de voorzieningen ten behoeve van het bedrijf en de woonruimte zal de molen zijn oorspronkelijk karakter van maalwerktuig grotendeels verliezen. Daarbij komt dat de ontworpen inrichting uitermate brand gevaarlijk is voor bezoekers. Dit zal er ongetwijfeld toe leiden dat van de hoogste verdieping tot de begane grond een ijzeren buitentrap moet worden aangebracht, hetgeen sterk ontsierend zal werken.

Ik ben van mening dat een subsidie in de restauratiekosten slechts dan verantwoord is indien het restaurant-bedrijf niet in de molen maar in een afzonderlijk te bouwen ruimte wordt ondergebracht. Een in zijn oorspronkelijke vorm gerestaureerde molen zal voor het aspect van het geheel en daarmee ook voor de exploitatie van het te vestigen bedrijf aantrekkelijker zijn.

Gaarne zal ik vernemen of U bereid bent de plannen in deze zin te herzien.

Wellicht ten overvloede wijs ik U er op dat de molen is vermeld in de Voorlopige Lijst der Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst. Op grond van het bepaalde in artikel 14 van de Monumentenwet is het verboden zonder mijn vergunning te molen te wijzigen.

De Staatssecretaris,
namens deze,
het Hoofd van de onderafdeling
Monumentenzorg,

(Mr. A. L. Goedhart)

POSTADRES VOOR ALLE AFDELINGEN: NIEUWE UITLEG 1 - 'S-GRAVENHAGE . NETNUMMER 070

*Gebouwen en telefoonnummers . H: Hoofdgebouw Nieuwe Uitleg 1, 2 en 4 - de hoofdafdelingen L.O., N.O. en V.H.M.O., alsmede de afd. S.P.O. 61 43 31 - overige afdelingen 18 50 90 . J: Jul. van Stolbergplein 21 - 72 38 05 . JP: J. P. Coenstraat 1 - 18 50 90 . L: Lange Voorhout 50 - (1) 11 72 70 - (2) 18 04 75 - (3) 18 43 29 - (4) 16 17 91 . M: Mauritskade 39 - 18 50 90 . P: Prinsessegracht 22 - 61 43 31 . R: R. J. Schimmelpennincklaan 3 - 51 45 51

BEZOEK UITSLUITEND OP DONDERDAGMIDDAG OF NA AFSpraak

5473/WW, 1e afdeling.

Aan de staatssecretaris van onderwijs,
kunsten en wetenschappen,
Nieuwe Uitleg 1,
's-Gravenhage.

2.

brief van 22 maart 1963,
kenmerk O.K.N. 91119.

korenmolen te Farmsum.

15 mei 1963.

verzonden: 21. MEI 1963

Naar aanleiding van uw nevenvermelde, aan mevr. L. van der Veen-Dijk, Venjelaan 3 te Delfzijl, gerichte brief, vragen wij hiermede uw aandacht voor het volgende.

Volgens de door de door ons ingestelde Provinciale Groninger Molencommissie opgemaakte lijst van windmolens in de provincie Groningen is de molen te Farmsum als „te behouden" geklasseerd, in het bijzonder wegens zijn unieke ligging. Wij menen dan ook, dat behoud en derhalve restauratie gewenst is.

Door de Provinciale Groninger Molencommissie is al jarenlang aandacht aan de „Aeolus" besteed zonder dat zij daarbij echter tot een verantwoorde oplossing voor het nodige hersteld heeft kunnen komen. De zich thans voordoeende mogelijkheid voor zulk een oplossing dient naar onze mening dan ook zeker te worden benut, ondanks de bezwaren, welke daaraan zijn verbonden.

Het kan namelijk inderdaad niet worden ontkend, dat het inrichten van een molen tot een theehuis-restaurant gevaren in zich bergt. Het is immers niet uitgesloten, dat het karakter van de molen als zodanig verloren gaat door veranderingen aan zowel de molen zelf als aan de omgeving.

Ons college heeft dit aspect zwaar laten wegen, alvorens het een positief standpunt innam met betrekking tot het in het uitzicht stellen van een provinciaal subsidie. Wij menen namelijk, dat met het huidige plan - zoals ons vooral uit nadere informatie is gebleken - in voldoende mate waarborgen biedt tegen de genoemde gevaren.

Tegen het aanvankelijke plan, dat het vorige jaar door het architectenbureau W.S. Delken-H.W. Rozema H.B.O. te Delfzijl is opgezet, bestonden zowel bij u als bij de Provinciale Groninger Molencommissie bezwaren.

Een en ander leidde tot de indiening van een nieuw ontwerp. Hierin was echter nog maar gedeeltelijk tegemoet gekomen aan de door u naar voren gebrachte bezwaren. Dit gaf aanleiding tot een gesprek, dat op 22 april j.l. heeft plaats gehad tussen mr. A.L. Goedhart van uw ministerie, de heer J.L. van Hasselt, lid van ons college, mr. A.A.J. Goldberg, burgemeester van Delfzijl en de heer B. van der Veen Czn, lid van de Provinciale Groninger Molencommissie en bestuurslid van de vereniging „De Hollandsche Molen". Dit onderhoud heeft tot resultaat gehad, dat een nieuw plan is ontworpen, dat naar onze mening wel volledig tegemoet komt aan de bedoelde bezwaren. Ter toelichting moge nog het volgende dienen.

Daar bij de molen geen bouwterrein beschikbaar is, moet het restaurant wel in de molen zelf worden ondergebracht. Hierbij is echter het maalwerktuig

ontzien.

70
ontzien, door het restaurant niet hoger in de molen in te bouwen dan de stellingzolder. Daarboven zal het gehele gerestaureerde maalwerktuig in stand blijven, zodat de molen nog als korenmolen zal kunnen blijven werken. Hiermede is naar ons inzicht reeds tegemoet gekomen aan uw belangrijkste bezwaar.

De thans geprojecteerde indeling heeft tevens als voordeel, dat de brandtrap slechts van de stelling af tot de begane grond behoeft te worden aangebracht. Door het gekozen traptypen, het aanbrengen aan de minst in het oog vallende gevel en het tot stand brengen van een camouflage-beplanting is ons inziens een aannemelijke oplossing gevonden.

De hiervoren genoemde wijzigingen zullen, zoals uit de bijgaande begroting moge blijken aan het te subsidiëren bedrag nagenoeg niets veranderen. Punt 4 van deze begroting zal vervallen, maar dit bedrag kwam niet voor subsidiëring in aanmerking. Hiervoor in de plaats komt enig herstelwerk aan de genoemde onderdelen, doch de kosten hiervoor zullen minimaal zijn. De brandtrap tenslotte komt niet voor subsidiëring in aanmerking. Het te subsidiëren bedrag bedraagt derhalve rond f 31.400,--.

Op grond van het vorenstaande verzoeken wij u thans medewerking aan de onderhavige restauratie te verlenen en 40% van de restauratiekosten, zijnde f 12.560,--, toe te zeggen.

Wij zullen het zeer op prijs stellen, wanneer uwerzijds met de verdere afwikkeling spoed zou kunnen worden betracht, daar het niet onmogelijk is, dat de toekomstige exploitant bij een te lang uitblijven van een beslissing in deze van verdere uitvoering afziet. De kans voor een spoedige restauratie van deze, in het zich in een sterke ontwikkeling bevindende Eemsmondgebied zo uniek gelegen molen, zou dan zeker twijfelachtig worden.

De gedeputeerde staten der provincie
provincie Groningen:

get. C.L.W. Fock , voorzitter.

get. Hangelbroek , griffier.

Voor eensluidend afschrift:
De Griffier der Staten van Groningen,

Hangelbroek

Kostenbegroting restauratie Molen. Aeolus

----- te Farmsum.

	Materiaal	Loon
12,5 cbm.gewapend beton onder funderingen a 115 gl.	f. 1437,--	f. 600,--
Grondwerk en vervoer	" 150,--	" 800, ~~1/4~~
9 cbm.gewapend betonvloer a f.95.--	" 855,--	" 235,--
latten	" 10,--	
stenen vloer uitbreken + vervoerkosten	" 125,--	" 100,--
16 gewapende Consoles onder bestaande balken brengen, balken stutten enz.	" 110,--	" 800,--
32 bouten	" 32,--	
gewapend betonbalk met uitstek onder zwickstelling plus bekisting en bestaande houten plaat uitbreken en stutten	" 375,--	" 1000,--
spijker, schroeven etc.	" 25,--	
Gehele muurwerk opnieuw invoegen, uithakken en waar nodig herstellen plm.200 cbm. zoutzuur etc.	" 25,--	" 4300,--
mortel, zand en kalk	" 100,--	
muurwerk boven zwickstelling afbreken, schoonbikken en opnieuw metselen	" 50,--	" 600,--
Hulp materialen, steiger etc.	" 475,--	" 200,--
beneden ingang 1 kozijn met ronde belicht. en dubbele deuren plus deuren afhangen en in muurwerk plaatsen en bijwerken	" 240,--	" 105,--
hang en sluitwerk	" 30,--	
15 glaskozijnen met ramen in muurwerk zetten en bijwerken	" 560,--	" 800,--
hang en sluitwerk	" 60,--	
4 nieuwe glaskozijnen met ramen plus inzeten	" 140,--	" 200,--
2 kozijnen met deuren boven zwickstelling deuren afhangen enz.	" 210,--	" 75,--
hang en sluitwerk	" 20,--	
8 stuks nieuwe ramen in rietdak plaatsen en ontimmeren	" 240,--	" 200,--
stucadoorswerk bestaande afbikken en opnieuw stucadoren plm.250 ~~cm~~ m ²	" 1500,--	" 500,--
materialen	" 175,--	
6 bestaande oude houten vloeren afbreken en nieuwe houten vloeren van ~~32 mm~~ 32 mm.gesch. delen, timmeren plm.400 m ²	" 4400,--	" 1275,--
spijkers	" 40,--	
5 nieuwe trappen maken, treden en bomen	" 950,--	" 550,--
4 x 23 m ² plus leuning en hekwerk	" 950,--	" 550,--
een nieuwe zolderbalken voor onder de zolder	" 375,--	" 100,--
6,5 x 15. 125 m. geschaafd		
	f. 12709, ~~1/4~~	f. 12.440,--

fa Joh. Vos
aanr. bedr. en scheepstimmerman
Waterstraat 46, Delfzijl
Binnensl. 4.

12.709
25.149
Jakob Catsen 3
Hoogerland

AFSCHRIFT

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

AAN:

Gedeputeerde Staten
van
G r o n i n g e n .

Uw brief
15 mei 1963, nr.5473/WW,
1e afd.

Kenmerk
O.K.N., 97550^{II'}

's-Gravenhage
26 augustus 1963

Onderwerp
restauratie korenmolen
te Farmsum.

Na kennisneming van bovenvermelde brief heb ik de eigenaresse van de korenmolen te Farmsum bericht dat ik tegen uitvoering van het bij uw brief overgelegde plan geen bezwaar heb mits in de molen niet méér ramen worden gemaakt dan in de gewijzigde tekening zijn aangegeven. Overeenkomstig uw voorstel heb ik voorts het subsidiabele deel van de begroting goedgekeurd tot een bedrag van f. 31.400.-, en daarin een subsidie toegezegd van 40% tot een maximum van f. 12.560.-.

Afschrift van mijn brief van heden, afdeling en nummer dezes zend ik hierbij.

De minister,
namens deze,
het hoofd van de onderafdeling monumentenzorg,
w.g. A.L. Goedhart

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

AAN:

mevrouw L. van der Veen-Dijk,
Venjelaan 3,
D e l f z i j l.

Vervolg op brief van 22
maart 1963, nr. 91119,
afd. O.K.N.

Kenmerk
O.K.N., 97550

's-Gravenhage
26 augustus 1963.

Onderwerp

restauratie korenmolen
te Farmsum

In vervolg op bovenvermelde brief deel ik u mede dat Gedepu-
teerde Staten van Groningen bij brief van 15 mei 1963, nr.
5473/WW, 1e afdeling, een nieuw plan voor de restauratie van de
korenmolen te Farmsum hebben overgelegd. Dit plan komt tegemoet
aan de bezwaren welke tegen het oorspronkelijke plan zijn aange-
voerd. Ik heb tegen de uitvoering dan ook geen bezwaar mits in
de molen niet méér ramen worden gemaakt dan op de overgelegde
gewijzigde tekening zijn aangegeven.

De voor subsidie in aanmerking komende kosten kunnen worden
geraamd op f. 31.400.--. Ik ben bereid in deze kosten een sub-
sidie te verlenen van 40% tot een maximum van f. 12.560.--.

Aan het subsidie zijn de voorwaarden verbonden, welke ik hier-
bij in druk toezend. De aanvaarding van deze voorwaarden dient
te geschieden bij gezegelde verklaring volgens bijgaand model.
Het in artikel 24 eerste lid bedoelde bedrag bepaal ik op
f. 10.000.--. Zodra met de werkzaamheden een begin is gemaakt ge-
lieve u hiervan kennis te geven met gebruikmaking van de bij-
gaande briefkaartformulieren.

Na beëindiging van de restauratie zie ik een overzicht van de
uitgaven, met bijbehorende betalingsbewijzen, ter goedkeuring
tegenwoordig.

De minister,
namens deze,
het hoofd van de onderafdeling monumentenzorg,

w.g. A.L. Goedhart